

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"**

**ІКНІ
Кафедра ПЗ**

ЗВІТ

до лабораторної роботи № 3

На тему: “Моделювання та дослідження основних типів тригерів в системі
Proteus.”

З дисципліни: *“Архітектура комп’ютера”*

Лектор:
Доц. каф. ПЗ
Крук О.Г.

Виконав:
ст. гр. ПЗ-22
Ясногородський Н. В.

Прийняв:
Доц. каф. ПЗ
Крук О.Г.

« ____ » _____ 2022 р.

Σ = ____ .

Львів – 2022

Тема роботи: Моделювання та дослідження основних типів тригерів в системі Proteus.

Мета роботи: Закріпити практичні навички моделювання логічних схем в середовищі системи програм Proteus; поглибити знання про будову та функціонування основних типів тригерів; ввести їх схеми та виконати моделювання в системі програм Proteus; дослідити на основі отриманих часових діаграм їх роботу.

Індивідуальне завдання

ПЗ-22, 30

Теоретичні відомості

Тригер – це електронний вузол з двома стійкими станами, зміна яких відбувається під дією вхідних сигналів. Якщо прийняти один стан тригера за логічний нуль, а інший – за логічну одиницю, то виходить, що тригер є елементом пам'яті, який може зберігати один біт інформації. Тригер є найпростішим представником послідовнісних пристроїв і водночас обов'язковим елементом всіх функціонально закінчених вузлів і блоків.

У послідовнісних пристроях (цифрових автоматах з пам'яттю або скінченних автоматах) вихідні сигнали в кожному момент часу залежать не лише від поточних значень на входах, але й від внутрішнього стану, який є наслідком попередніх дій вхідних сигналів.

Усі різновиди тригерів можна розглядати як елементарний автомат, що складається з власне елемента пам'яті (ЕП) та схеми керування (СхК), яка утворює вхідну логіку. Схема керування забезпечує записування, зчитування, стирання та індикацію двійкової інформації, яка зберігається в тригері.

Стан тригера визначається сигналами на прямому Q та інверсному \bar{Q} виходах. При позитивному кодуванні інформації високий рівень напруги на прямому виході відображає значення логічної 1 (стан $Q = 1$), а низький рівень – значення логічного 0 (стан $Q = 0$). Сигнали на виходах тригера в усталеному режимі завжди повинні бути протилежними: якщо на прямому виході є одиниця, то на інверсному - 0, або навпаки.

Зміна стану тригера (його перемикання) забезпечується зовнішніми сигналами та сигналами зворотного зв'язку з виходу тригера, які поступають на входи СхК. Переважно зовнішні сигнали, як і входи тригера, позначають латинськими буквами R, S, T, C, V та іншими. В найпростіших схемах тригерів окрема СхК може бути відсутньою. Оскільки функціональні властивості тригерів

визначаються їхньою СхК, то назви основних входів переносяться на всю схему тригера.

D-тригером називається синхронний елемент пам'яті з двома стійкими станами та одним інформаційним D-входом (data, дані). Схему Dтригера можна побудувати на основі синхронного RS-тригера, якщо сигнал з входу S одночасно подавати через інвертор на вхід R. При цьому усувається проблема, пов'язана з одночасною появою активних логічних рівнів на обох входах.

JK-тригером називається елемент пам'яті з двома стійкими станами, який має інформаційні входи J (аналог S) та K (аналог R) та тактовий вхід C. Він функціонує подібно до RS-тригера, але при збігу сигналів $JK = 1$ перемикається в протилежний стан, тобто реалізує додавання сигналів за модулем два. Таким чином, JK-тригер не має заборонених комбінацій вхідних сигналів.

JK-тригер є універсальним, оскільки може виконувати функції RS-тригера, D-тригера (при поданні сигналу від входу J через інвертор на вхід K) та T-тригера (при одночасному поданні сигналів $JK = 1$).

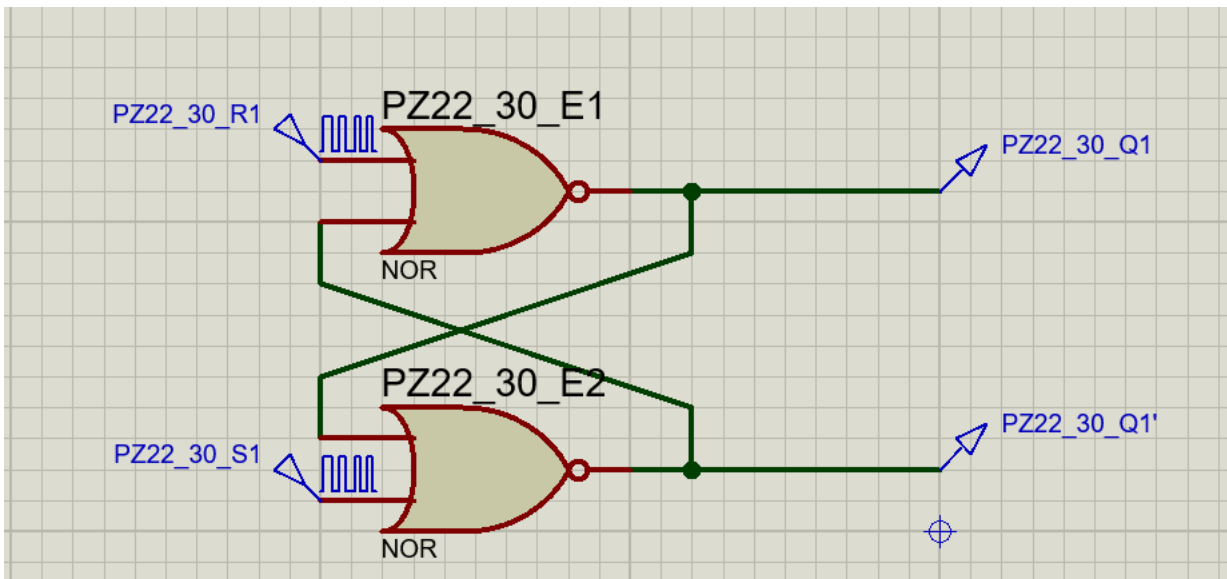
Тригером типу T називається елемент пам'яті з двома стійкими станами та одним інформаційним T-входом. Стан T-тригера змінюється на протилежний після кожного надходження лічильного сигналу на T-вхід.

За способом керування записуванням (моментом реакції на тактовий сигнал) виділяють синхронні тригери зі статичним (за рівнем) та динамічним (за фронтами) керуванням. В асинхронних тригерах записування нуля і одиниці можливе у будь-який момент часу, при цьому вхідний інформаційний сигнал одночасно є й керуючим.

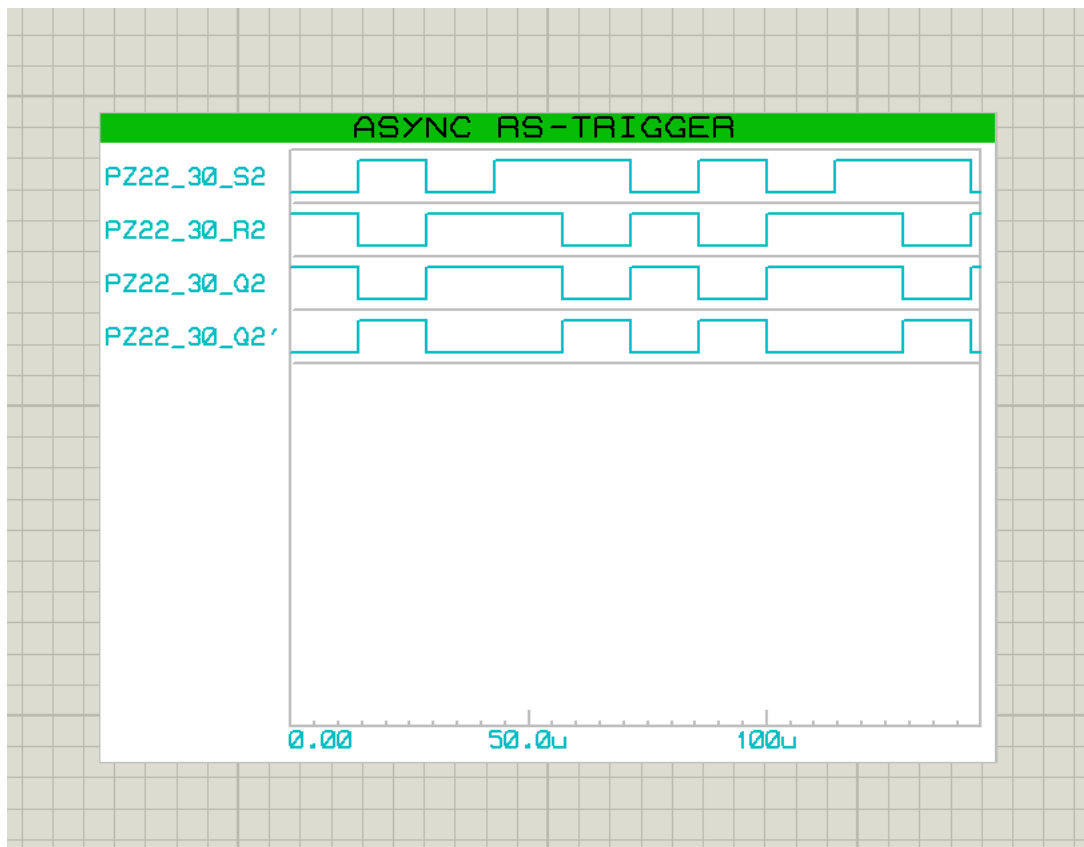
У синхронних тригерах з керуванням за рівнем записування інформації можливе тільки впродовж тривалості тактового сигналу.

Хід роботи

1. Ввожу в систему програм Proteus схему асинхронного RS-тригера на логічних елементах АБО-НЕ (NOR). Задаю вхідні сигнали S1 та R1 за допомогою генераторів DPATTERN. Частота $f = 14000$ Гц відповідно до варіанту, $T = 1/f = 0.0000714$ с., $\tau = T/10 = 0.00000714$ с.. У вікні властивостей генератора S1, в поле Pulse width (Secs) ввожу τ , а в полі Specific pulse train таку послідовність 1100110000, аналогічно для генератора R1 - 0011000011.
2. Виконую моделювання тригера та задаю побудову графіка на часовому інтервалі $0 \text{ — } 2T = 0.0000714 * 2 = 0.0001428$.
Схема:

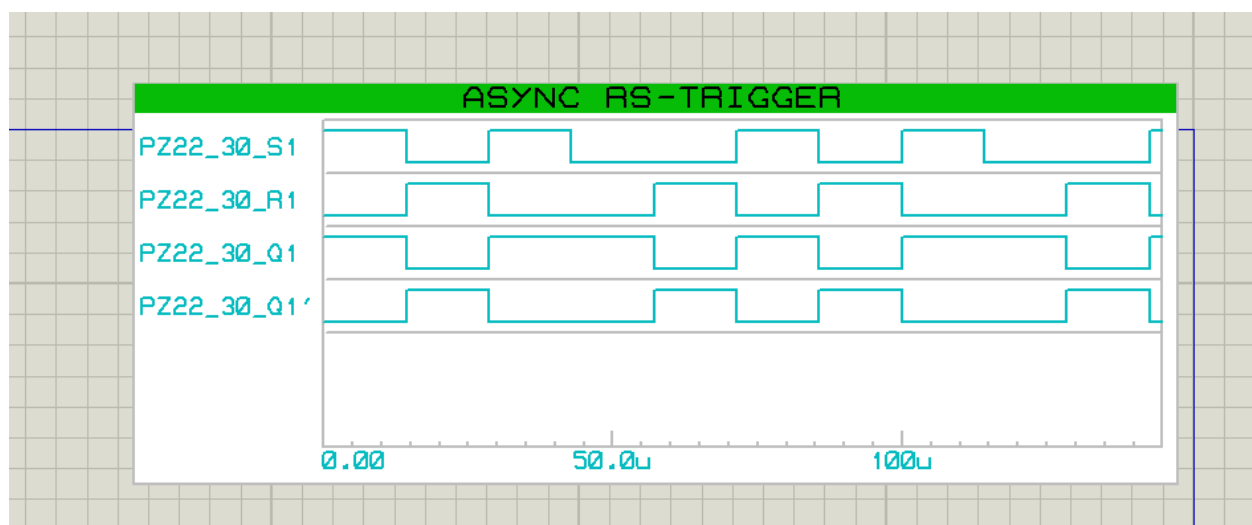

Графік (T = 143u):

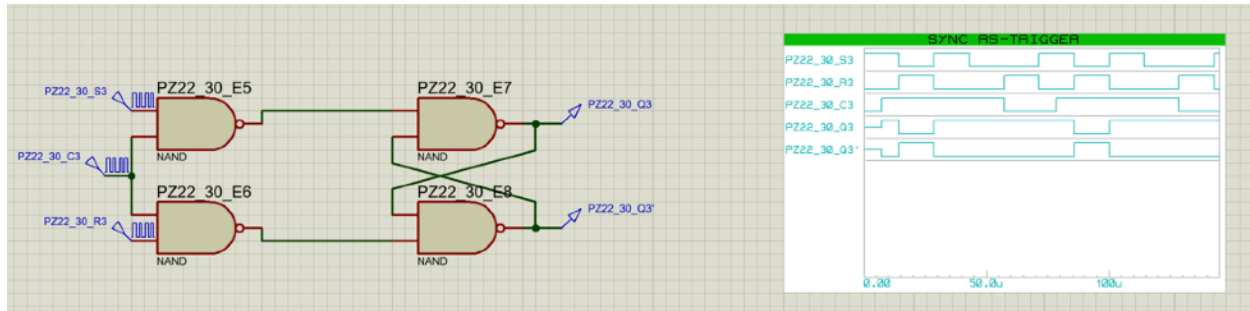
Пояснення до графіка: На проміжку, де $S = 1$ і $R = 0$, тригер встановлюється – на прямому виході Q є логічна одиниця, на інверсному виході – логічний нуль. На проміжку, де $S = 0$ і $R = 1$, тригер встановлюється — на виході Q логічний нуль, на Q' — логічна одиниця. На проміжку, де $S = 0$ і $R = 0$, тригер залишається скинутим, тобто не змінює свого стану.

3. Ввожу схему асинхронного RS-тригера на логічних елементах I-HE (NAND).

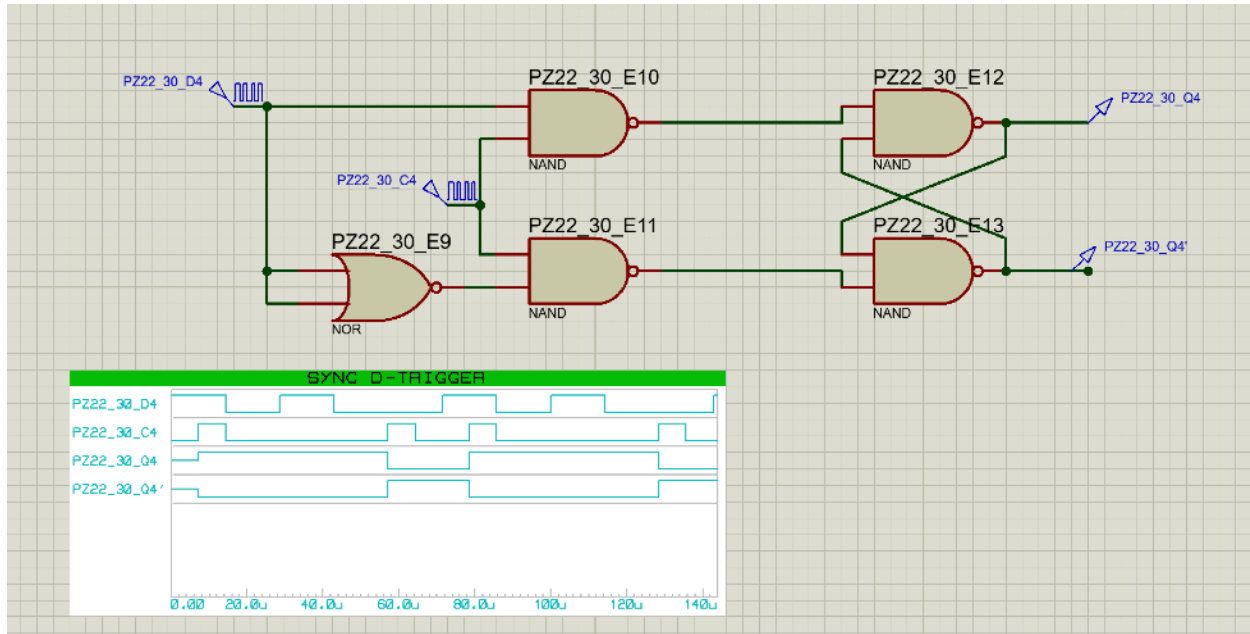
На проміжку, де $S = 1$ і $R = 1$, тригер не змінює свого стану, де $S = 1$ і $R = 0$, тригер скидається - на прямому виході Q стає логічний нуль, на інверсному виході - логічна одиниця, на проміжках, де $S = 0$ і $R = 1$, тригер встановлюється, на прямому виході стає логічна одиниця.

4. Ввожу схему синхронного RS-тригера на елементах І-НЕ. Подаю на синхронний тригер входні сигнали $S3$ з шаблоном 1100110000, $R3$ з шаблоном 0011000011 та $C3$ з шаблоном 0111111100.

З часових діаграм синхронного тригера видно, що він перемикається під дією входніх сигналів $S3$ та $R3$ лише в ті проміжки часу, коли синхронізуючий сигнал $C3$ має значення логічної одиниці. Така синхронізація називається статичною або синхронізацією за рівнем.

5. Ввожу схему синхронного D-тригера на елементах І-НЕ. Подаю на синхронний D-тригер сигнали D4 з шаблоном 1100110000 та C4 з шаблоном 0100000010.

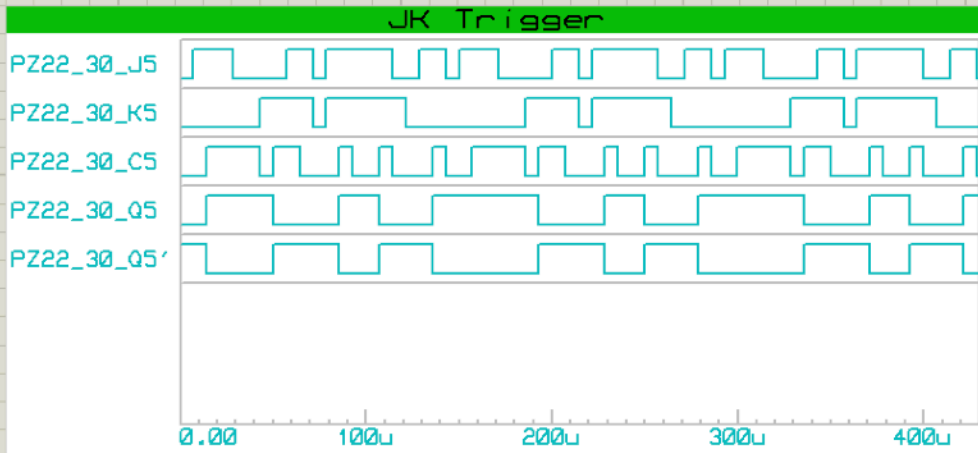
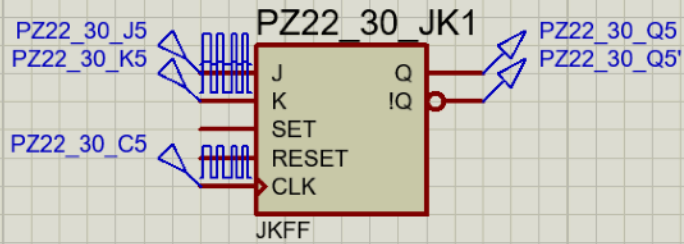

Якщо на вході C4 є активний логічний рівень (поданий тактовий імпульс), вихідний сигнал Q4 повторює значення вхідного сигналу D4. Після закінчення дії синхроімпульсу тригер більше не реагує на зміну вхідного сигналу D4 і не перемикається, а вихідний сигнал Q4 зберігає своє останнє значення поки вхід C4 є неактивним.

Час затримки D-тригера = $57.15\mu - 7.15\mu = 50\mu = 5 \cdot 10^{-5} \text{ c.}$

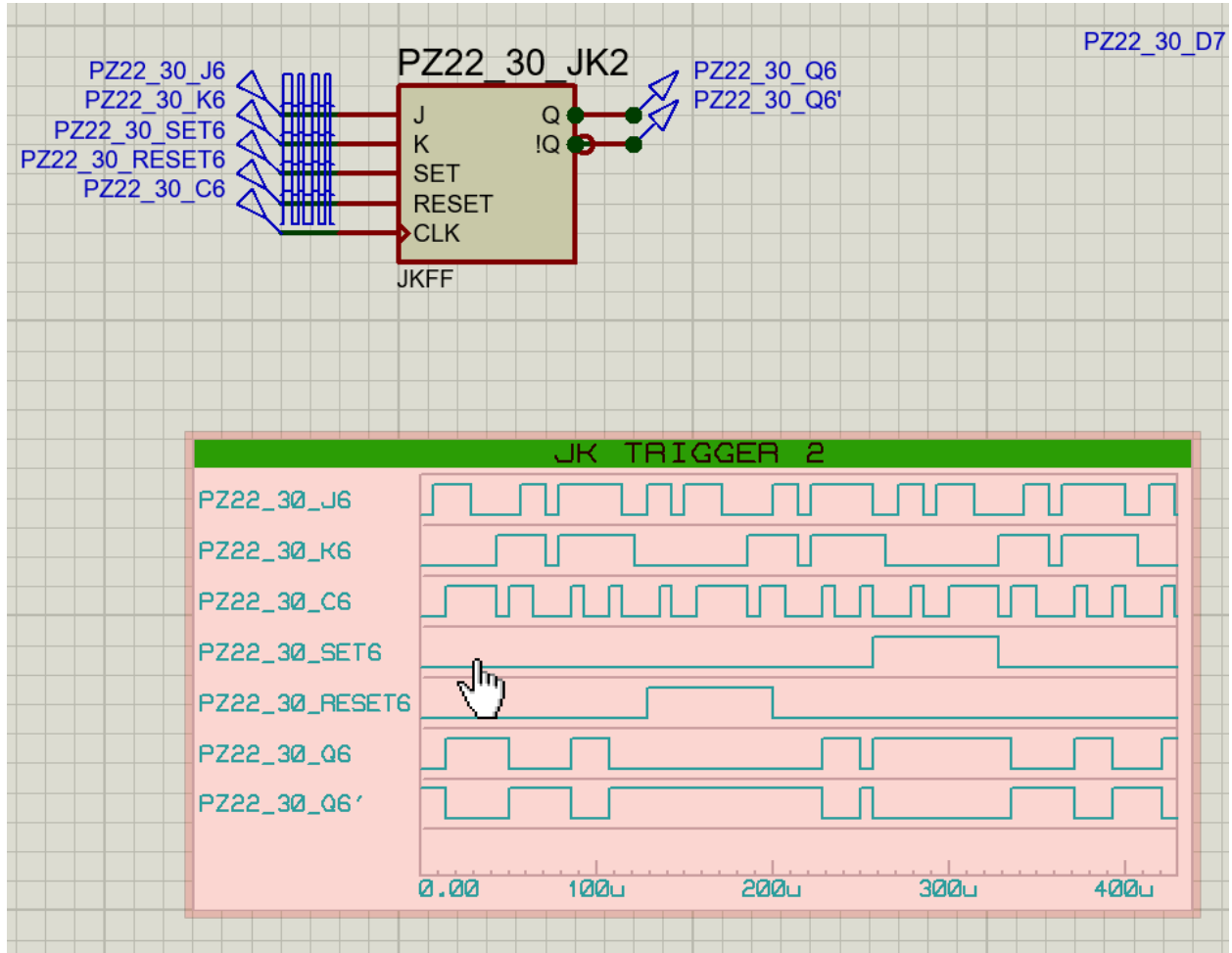
6. Ввожу схему синхронного D-тригера на основі JK-тригера. Подаю на тригер JK1 вхідні сигнали J5 з шаблоном 01110000110111110011, K5 з шаблоном 00000011110111111000 та C5 з шаблоном 00111101100010010001.

Схема ($T = 429\mu$):

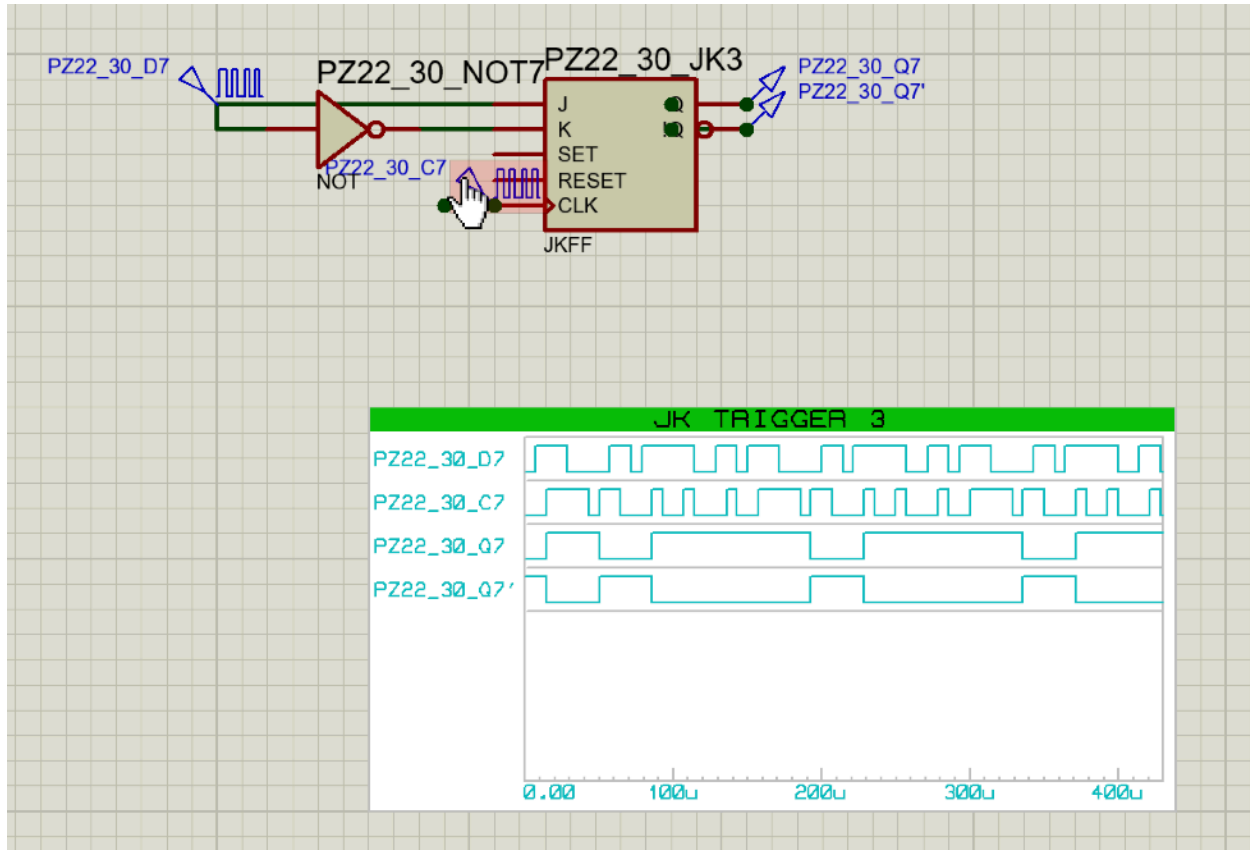
Можна побачити, що синхронізація відбувається лише при наявності перепаду напруги на вході C5 (зміни значення з 0 на 1), тобто спостерігаємо синхронізацію за фронтом. Оскільки значення вихідного сигналу рівні значенням в таблиці переходів при однакових вхідних даних (там, де $J = 1$ і $K = 1$, тригер змінює свій стан на протилежний, там, де $J = 1$ і $K = 0$, тригер встановлюється, на прямому виході стає логічна одиниця, на проміжках, де $J = 0$ і $K = 1$, тригер скидається - на прямому виході Q стає логічний нуль, на інверсному виході – логічна одиниця, при $J = 0$ і $K = 0$ тригер залишається в попередньому стані).

7. Ввожу ще один тригер JKFF. Під'єдную до його прямого та інверсного виходів пробники напруги Q6 та Q6'. Подаю на вхід SET тригера JK2 сигнал SET6 з шаблоном 001000. Аналогічно подаю на вхід RESET тригера JK2 сигнал RESET6 з шаблоном 010000.
Ввожу схему ($T = 429\mu$):

При наявності сигналу **RESET6** спостерігаємо логічний нуль на виході **Q6**, що зберігається незалежно від значень на інших входах поки **RESET6** активний. При наявності сигналу **SET6** спостерігаємо логічну одиницю на виході **Q6**, що зберігається незалежно від значень на інших входах поки **SET6** активний.

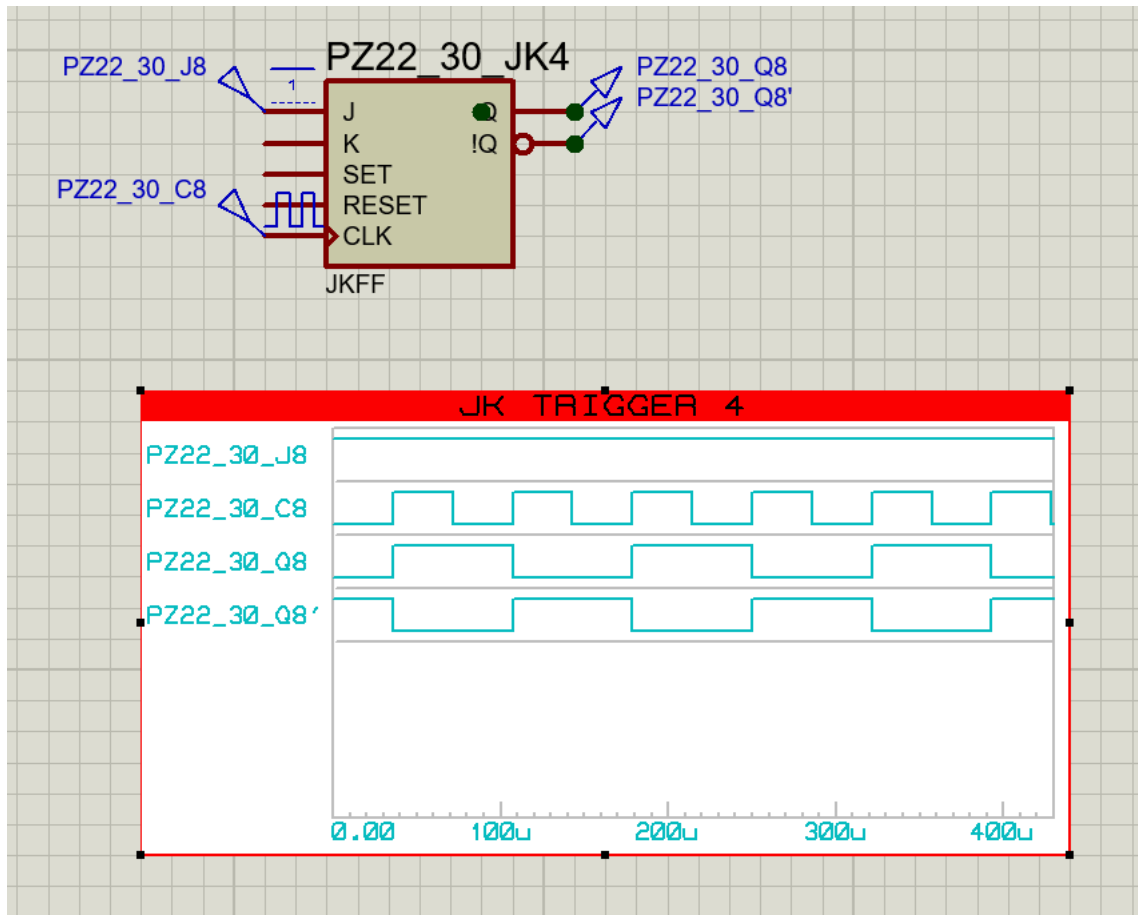
8. Ввожу схему синхронного D-тригера на основі тригера JKFF. Подаю на тригер вхідні сигнали D7 з шаблоном 01110000110111110011 та C7 з шаблоном 00111101100010010001.

Зміна сигналу на виходах відбувається лише впродовж тривалості прямого тактового сигналу C7 (динамічна синхронізація).

Час затримки D-тригера = $57.15\mu - 7.15\mu = 50\mu = 5 \cdot 10^{-5} \text{ c.}$

9. Ввожу синхронного Т-тригера на основі тригера JKFF. Під'єдную до прямого та інверсного виходів тригера JK4 пробники напруги Q8 та Q8'.

Зміна стану тригера на вихідному сигналі Q8 на протилежний відбувається лише в момент надходження лічильного сигналу на Т-вхід, тобто в момент зміни логічного нуля на логічну одиницю на вході.

Період вихідного сигналу Т-тригера $= 180\mu - 36\mu = 144\mu = 1.44 \cdot 10^{-4} \text{ с.}$

Висновок

Закріпив практичні навички моделювання логічних схем, поглибив знання про будову та функціонування основних типів тригерів, синтезував схеми асинхронного RS-тригера, синхронного D-тригера та синхронного T-тригера, дослідив на основі отриманих часових діаграм їх роботу, а також визначив час затримки D- тригера і період вихідного сигналу T-тригера.